

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi kuntien valtionosuuslain 27 §:n, sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 18 §:n sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 9 ja 28 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kuntien valtionosuuslakia, sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi valtionosuusprosentteista, jotka määrittelevät valtion ja kuntien välisen kustannusten jaon koko maan tasolla sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä opetustoimessa ja kirjastossa vuosina 2008—2011. Esityksen mukaan valtion ja kuntien välinen kustannusten jako säilyisi nykyisellään. Esityksessä ehdotetaan myös, että museota, teatteria tai orkesteria ylläpitävien arvonlisäverovelvollisten yksityisten yhteisöjen tai säätiöiden yksikköhintaa ei korotettaisi valtionosuuslaskennassa. Esityksen mukaan kunnille vuosina 2008—2010 myönnettävästä yleisestä valtionosuudesta vähennetään 0,37 euroa asukasta kohden viranomaisradioverkon rahoittamiseksi.

Valtionosuus olisi koko maan tasolla laskettuna 31,77 prosenttia sosiaali- ja terveydenhuollon laskennallisista kustannuksista. Kuntien osuus mainituista kustannuksista olisi tällöin vastaavasti 68,23 prosenttia. Opetustoimessa ja kirjastossa valtionosuus olisi 41,89 prosenttia opetustoimen ja kirjaston yksikköhintojen perusteella lasketuista valtakunnallisista valtionosuuden laskennallisista perusteista. Kunnan rahoitusosuus opetustoimessa ja kirjastossa olisi siten 58,11 prosenttia. Mainittuja valtionosuusprosentteja sovellettaisiin myönnettäessä kunnille valtionosuuksia vuosina 2008—2011.

Edellä mainittuja valtionosuusprosentteja määriteltäessä on valtionosuusprosentin

alennuksena otettu sekä sosiaali- ja terveydenhuollossa että opetustoimessa ja kirjastossa huomioon kustannustason muutoksen eli indeksitarkistuksen toteuttaminen valtionosuuksissa täyttä määrää alempana ennen vuotta 2008. Valtionosuusprosentin alennuksena on myös otettu huomioon se verotulojen lisäys, jonka kunnat saavat hyvitettyä edellisessä kustannustenjaon tarkistuksessa vuodelle 2008 maksettavaksi jaksotettu erä lisäämällä kuntien verotuloja pysyvästi vuodesta 2007. Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollossa valtionosuusprosenttia alentavana tekijänä on otettu huomioon toteutettava sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuudistus sekä rajanvedon poistaminen avo- ja laitoshoidon väliltä. Edellä mainitut toimenpiteet eivät muuta valtion ja kuntien välistä kustannusten jakoa nykyisestä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusprosenttia korottavana tekijänä on otettu huomioon eräitä sosiaalialan kehittämishankkeiden rahoitukseen liittyneitä järjestelyitä sekä hallitusohjelmaan perustuvia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden kehittämiseen liittyviä määrärahalisäyksiä. Lisäksi vuonna 2008 toteutettavien veromuutosten vaikutus kuntien verotuloihin kompensoidaan kunnille täysimääräisesti korottamalla sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusprosenttia.

Esitys liittyy valtion talousarvioesitykseen vuodeksi 2008 ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Lakien on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä tammikuuta 2008.

PERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Kustannustenjaon tarkistus ja valti- onosuusprosenttien määrittely

Lainsäädäntö

Valtionosuus- ja avustusjärjestelmä muodostuu tehtäväkohtaisista opetus- ja kulttuuritoimen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksista sekä sisäasiainministeriön hallinnonalalle kuuluvasta yleisestä valtionosuudesta ja verotuloihin perustuvasta valti-
onosuuksien tasauksesta. Järjestelmää täydentää harkinnanvarainen rahoitusavustus tilapäisissä tai poikkeuksellisissa talousvaikeuksissa oleville kunnille. Kunnille myönnetään valtionosuutta myös perustamis- ja kehittämishankkeisiin. Lisäksi kuntaliitoksia tuetaan yhdistymisavustuksilla.

Valtionosuuksista säädetään kuntien valti-
onosuuslaissa (1147/1996), sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetussa laissa (733/1992) sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (635/1998).

Sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä opetus- ja kulttuuritoimessa yksittäisen kunnan valtionosuudet määräytyvät siten, että laskennallisten kustannusten (STM) ja yksikköhintojen (OPM) perusteella kummallekin hallinnonalalle erikseen lasketusta valtionosuuden laskennallisesta perusteesta vähennetään kummallekin hallinnonalalle määritellyt kunnan omarahoitusosuudet. Laskennalliset kustannukset ja yksikköhinnat vaihtelevat eri ikäryhmissä (STM) ja eri koulutusmuodoissa (OPM). Laskennallisissa kustannuksissa ja yksikköhinnoissa otetaan myös huomioon erilaisia palveluiden kustannuksiin vaikuttavia olosuhde- ja muita tekijöitä, jotka vaihtelevat kunnittain. Kunnan omarahoitusosuudet sen sijaan on kaikissa kunnissa asukasta kohden yhtä suuret.

Järjestelmän perusajatus on, että vaihtelevilla yksikköhinnoilla ja laskennallisilla kustannuksilla kunnille kompensoidaan palveluiden järjestämisen tarve- ja olosuhdetekijöiden aiheuttamia kuntakohtaisia kustannus-

rasituseroja. Kunnan verotuloihin perustuvalta valtionosuuden tasauksella tasataan kuntien verotulopohjassa (kunnallisverossa, kiinteistöverossa ja kunnan yhteisöveroosuudessa) olevia eroja kun taas tasasuuruksilla kunnan omarahoitusosuuksilla tasataan kuntien käyttömenojen eroja.

Sektorikohtaiset valtionosuusprosentit kuvaavat tässä järjestelmässä valtion ja kuntien välistä kustannusten jakoa eli osuuksia, joilla valtio ja kunnat rahoittavat palveluita koko maan tasolla. Valtionosuusprosentit eivät siten kuvaa valtion osallistumista yksittäisen kunnan peruspalveluiden rahoitukseen.

Valtakunnallinen valtion ja kuntien välistä kustannustenjakoa kuvaava valtionosuusprosentti on vuosina 2006 ja 2007 opetustoimessa ja kirjastossa 45,30. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusprosentti on 33,88. Sosiaali- ja terveydenhuollon osalta valtionosuusprosentista säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 18 §:n 1 momentissa. Kunnan rahoitusosuudesta opetustoimen ja kirjaston käyttökustannuksiin säädetään opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 9 §:n 1 momentissa.

Valtionosuusjärjestelmän laskentaperusteiden sektorikohtaisesta eriytyneisyydestä huolimatta valtionosuusjärjestelmään perustuva valtionrahoitus on kunnille yleiskatteellista korvamerkitsemätöntä rahaa, jonka allokoinnista kunnan sisällä päättää kunta itse. Sektorikohtaiset valtionosuudet kytkeytyvät muutoinkin tiiviisti toisiinsa. Tämä tapahtuu erityisesti verotuloihin perustuvan valtionosuuksien tasauksen sekä valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistusten kautta.

Valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistamista koskevat säännökset uudistettiin muutettaessa kuntien rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmää vuoden 2006 alusta. Kustannustenjaon tarkistuksesta säädetään kuntien valtionosuuslain 6 §:ssä. Joka neljäs vuosi tehtävässä kustannustenjaon tarkistuksessa valtionosuuden määräytymisperusteina käytettävät laskennalliset kustannukset ja yksikköhinnat tarkistetaan, kuten aikaisemminkin, toteutuneiden kustannusten mukaisiksi

suoraan lain nojalla. Valtio osallistuu näiden määräytymisperusteiden mukaisesti kustannuksiin prosenttiosuudella, josta säädetään erikseen jokaisen kustannustenjaon tarkastuksen yhteydessä ja jota sovelletaan seuraavaan kustannustenjaon tarkistukseen saakka eli varainhoitovuonna ja kolmena sitä seuraavana vuonna. Kuntien valtionosuuslain muuttamisesta annetun lain (1068/2005) voimaantulosäännöksen mukaan uusimuotoinen kustannustenjaon tarkistus tehdään ensimmäisen kerran määrättäessä valtionosuuksia vuodelle 2008. Tällöin myös luovutaan aikaisemmin voimassa olleesta mahdollisuudesta kompensoida kustannustason muutos valtionosuuksissa täyttä indeksiä alempana.

Vuoden 2006 alusta voimaan tullutta valtionosuusuudistusta koskevan hallituksen esityksen (HE 88/2005 vp.) mukaan määriteltäessä valtionosuusprosenttia kustannustenjaon tarkistuksen yhteydessä otetaan huomioon useita eri tekijöitä, kuten rahoituksen riittävyys lakisääteisten kunnallisten palveluiden järjestämiseen erityyppisissä kunnissa, määrittelyhetkellä voimassa oleva valtionosuusprosentti, palveluiden kehittämistarpeet, valitseva valtion taloudellinen tilanne, kuntatalouden kokonaistilanne ja kuntatalous erilaisissa kunnissa, kustannusten kehitykseen vaikuttaneet tekijät sekä tulevien vuosien näkymät ja haasteet. Valtionosuusprosenttien määrittäminen tapahtuu mainittujen kriteereiden pohjalta peruspalveluohjelmassa poikkihallinnollisesti tehtävän kokonaisarvioinnin pohjalta päätettäessä valtiontalouden kehyyksistä hallituskaudelle.

Koska kustannustenjaon tarkistus on valtion ja kuntien välinen kokonaistaloudellinen järjestely, sosiaali- ja terveysministeriön sekä opetusministeriön hallinnonalojen valtionosuusprosenttien määrittelyä koskevista hallinnonalakohtaisista laeista tulee antaa yksi yhteinen hallituksen esitys.

Kustannusten kehitys

Kustannustenjaon tarkistus sisältää edellä selostetulla tavalla siten kaksi elementtiä. Ensinnäkin valtionosuuden määräytymisperusteina käytettävät laskennalliset kustannukset ja yksikköhinnat tarkistetaan toteutuneiden kustannusten mukaisiksi. Tämä tapahtuu

suoraan lain nojalla. Toiseksi lailla tulee erikseen säätää niistä prosenttiosuuksista, joiden mukaisesti määräytyvät valtion ja kuntien rahoitusosuudet laskennallisten kustannusten ja yksikköhintojen mukaisesti laskettuihin valtakunnallisiin laskennallisiin kokonaiskustannuksiin.

Lain mukaan laskennalliset kustannukset ja yksikköhinnat tarkistetaan toteutuneiden kustannusten mukaisiksi niiden määräämistä edeltänyttä vuotta edeltäneen vuoden kustannustietojen perusteella. Näin ollen määrättäessä vuonna 2007 laskennallisia kustannuksia ja yksikköhintoja vuodelle 2008 sovelletaan vuoden 2005 kustannustietoja.

Kustannustenjaon tarkistuksessa käytetyt laskelmat perustuvat sosiaali- ja terveydenhuollossa kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilaston vuoden 2005 tietoihin. Vuoden 2005 tilastotietojen pohjalta tehdyn kustannusten jaon tarkistuksen mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon laskennallisten kustannusten korotustarve on noin 667 miljoonaa euroa, mikä merkitsee valtionosuuksien lisäyksenä noin 226 miljoonaa euroa. Kustannusten jaon tarkistus toteutetaan korottamalla sosiaali- ja terveydenhuollon laskennallisia kustannuksia niiden nykyisten painoarvojen mukaisessa suhteessa.

Opetustoimen eri koulutusmuotojen ja kirjaston kustannusten tarkistuksen mukaan vuoden 2005 toteutuneiden kustannusten perusteella lasketut vuoden 2007 valtionosuuksien laskennalliset perusteet olivat yhteensä 6 613 miljoonaa euroa. Tämä oli 569 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2007 valtionosuuksia myönnettäessä sovellettujen yksikköhintojen perusteella lasketut valtionosuuden laskennalliset perusteet yhteensä. Tämä edellyttää valtionosuuden perusteena käytettävien yksikköhintojen korottamista keskimäärin 9,4 prosenttiyksiköllä. Yksikköhintojen korotustarve on tämän vuoksi perusopetuksessa 10,7, lukiossa 12,9, ammatillisessa peruskoulutuksessa 7,5, ammattikorkeakouluissa 5,1 ja kirjastossa 6,3 prosenttia.

Kustannustenjaon tarkistuksessa huomioon otettavat muut seikat

Määrättäessä valtionosuusprosentteja vuosiksi 2008—2011 tulee ottaa huomioon julki-

sen talouden kehitys, kuntatalouden kehitys, kustannusten nousuun vaikuttaneet seikat, palveluiden kehittämistarpeet ja rahoituksen riittävyys palveluiden turvaamiseen.

Vuoden 2006 valtionosuusuudistusta koskevassa hallituksen esityksessä on lähdetty siitä, että vuodesta 2008 toteutettavassa valtion ja kuntien välisessä kustannustenjaon tarkistuksessa ei muuteta voimassa olevaa kustannusten jakoa. Myös vuosille 2008—2011 päätetyt valtiontalouden kehukset ja peruspalveluohjelma perustuvat samaan linjaukseen. Näin ollen valtionosuusprosentteja määriteltäessä lähtökohtana pidetään voimassa olevia valtionosuusprosentteja.

Jotta valtion ja kuntien välinen kustannustenjakoa säilyisi nykyisellään, tulee valtionosuusprosentteja määriteltäessä ottaa sekä sosiaali- ja terveydenhuollossa että opetus- toimissa ja kirjastossa huomioon kaksi asiaa.

Ensinnäkin kustannustason (indeksien) muutokset on valtionosuuden perusteena käytettyjä laskennallisia kustannuksia ja yksikköhintoja määrättäessä voitu kuntien valtionosuuslain mukaan vuoden 2007 loppuun saakka ottaa huomioon enintään täyteen ja vähintään puoleen määrään kustannustason muutoksesta. Näin ollen mainitut laskennalliset kustannukset ja yksikköhinnat ovat jääneet toteutuneita kustannuksia pienemmiksi indeksien leikkauksia vastaavasti. Vuoden 2008 alusta voimaan tulevien valtion ja kuntien välistä kustannustenjakoa koskevien säännösten mukaan laskennalliset kustannukset ja yksikköhinnat lasketaan vuoteen 2005 saakka toteutuneiden kustannusten sekä vuosien 2006 ja 2007 osalta arvioitujen laskennallisten kustannusten ja yksikköhintojen perusteella soveltaen täysimääräisiä indeksejä. Vuosilta 2006 ja 2007 ei ole vielä käytettävissä tietoja toteutuneista kustannuksista, minkä vuoksi laskennassa on käytettävä valtionosuuden perusteena olevia arvioituja laskennallisia kustannuksia ja yksikköhintoja. Seuraavassa kustannustenjaon tarkistusmenettelyssä joudutaan vielä laskemaan laskennalliset kustannukset vuosien 2006 ja 2007 osalta toteutuneiden kustannusten mukaisiksi. Näin ollen laskennallisiin kustannuksiin ja yksikköhintoihin tulee vuoden 2008 alusta tehdä aiemmin tehtyjä indeksien leikkauksia vastaava tasokorotus. Jotta valtion ja kuntien

välinen kustannusten jako säilyisi ennallaan, tulee valtionosuusprosentteihin puolestaan tehdä tätä tasokorotusta vastaava alennus. Vuodesta 2008 lukien kustannustason muutos on otettava valtionosuuden perusteissa huomioon täysimääräisenä.

Toiseksi toteutettaessa valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus edellisen kerran vuonna 2005 tarkistuksessa maksettavaksi tulleet valtionosuuden lisäykset jaksotettiin maksettavaksi vuosina 2005—2008. Myöhemmin viimeinen, vuodelle 2008 jaksotettu 185 miljoonan euron suuruinen erä, päätettiin kompensoida kunnille jo vuonna 2007. Tämä toteutettiin siirtämällä kunnallisveroon aikaisemmin tehtyjä vähennyksiä pysyvästi valtion rasiitukseksi vuodesta 2007 siten kuin tuloverolain muuttamisesta annetussa laissa (1218/2006) säädetään. Koska verojärjestelmässä tehty kompensatio on pysyvä, tulee valtionosuusprosentteja kaksinkertaisen kompensatian välttämiseksi vuodesta 2008 alentaa mainittua 185 miljoonaa euroa vastaavasti. Tästä säädetään edellä mainitun tuloverolain muutoksen kanssa samanaikaisesti voimaan tullessa kuntien valtionosuuslain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta annetussa laissa (1222/2006). Sen mukaan tarkistettaessa kustannustenjakoa vuoden 2008 alusta otetaan valtionosuusprosenttien alennuksena huomioon yhteensä 185 miljoonaa euroa, joka korvataan kunnille verotuksessa vuodesta 2007.

1.2 Verotulojen menetysten kompensoiminen kunnille

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelman mukaan muutokset kuntien veropohjassa kompensoidaan kunnille täysimääräisesti. Vuonna 2008 toteutettavat veronkevennykset vähentävät kuntien verotuloja yhteensä 119 miljoonalla eurolla. Tästä ansiotulojen verotuksen keventämisen osuus on 95 miljoonaa euroa, eläketulojen verotuksen keventämisen osuus on 9 miljoonaa euroa ja työvoiman liikkuvuuden edistämiseksi käyttöön otettavan uuden työasuntovähennyksen osuus on 15 miljoonaa euroa. Nämä kuntien verotulojen vähennykset kompensoidaan kunnille vuonna 2008 täysimääräisesti nostamalla sosiaali- ja terveydenhuollon valtion-

osuusprosenttia kuntien verotulojen vähennystä vastaavasti.

1.3 Museoiden, teattereiden ja orkesterien maksamat arvonlisäverot valtionosuusjärjestelmässä

Lainsäädäntö ja käytäntö

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 28 §:ssä säädetään museoiden, teattereiden ja orkesterien yksikköhinnan määräytymisestä ja tarkistamisesta. Lain 28 §:n 1 momentin mukaan museoiden, teattereiden ja orkesterien yksikköhinnat lasketaan erikseen kunkin taide- ja kulttuurilaitosmuodon osalta joka neljäs vuosi jakamalla yksikköhintojen määräämistä edeltänyttä vuotta edeltäneenä vuonna niiden toiminnasta aiheutuneet käyttökustannukset asianomaisten kulttuurilaitosten saman kalenterivuoden todellisten henkilötyövuosien yhteismäärällä.

Säännöstä museoiden, teattereiden ja orkesterien yksikköhintojen määräytymisestä ja tarkistamisesta sovelletaan ensimmäisen kerän vuonna 2008. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain laskentaperusteita muutettiin vuonna 2006 siten, että museoiden, teattereiden ja orkesterien kustannukset lasketaan joka neljäs vuosi laitosmuodotain toteutuneiden valtakunnallisten kokonaiskustannusten perusteella.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 23 §:ssä luetellaan ne käyttökustannukset, joita ei pidetä valtionosuuspohjaan hyväksyttävänä kustannuksina. Säännöksen mukaan yksikköhintoja laskettaessa tavarain ja palvelun hankintahintaan sisältyvää arvonlisäveroa ei pidetä valtionosuuteen oikeuttavana kustannuksena. Lain 28 §:n 3 momentin perusteella 23 §:n 1 ja 2 momenttia sovelletaan myös museoiden, teattereiden ja orkesterien yksikköhintojen laskemisessa.

Museoita, teattereita ja orkestereita koskevan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 28 §:n 5 momentin mukaan arvonlisäveron osalta on lisäksi soveltuvin osin voimassa, mitä mainitun lain 23 a §:n 1 ja 3 momentissa säädetään. Lain 23 a §:ssä säädetään arvonlisäveron huomioon ottamisesta yksityisen koulutuksen järjestäjien yksikkö-

hinnoissa. Mainittujen koulutuksen järjestäjien yksikköhintoja korotetaan siten, että korotus vastaa yksityisten koulutuksen järjestäjien maksamien arvonlisäverojen osuutta yksityisen koulutuksen järjestäjälle aiheutuneista arvonlisäverottomista kustannuksista.

Opetusministeriön valtionosuuden piiriin oikeuttamat museot, teatterit ja orkesterit ovat kuntien tai kuntayhtymien taikka yksityisten yhteisöjen tai säätiöiden ylläpitämiä. Kuntien tarjoamat kulttuuripalvelut jäävät pääsääntöisesti arvonlisäverotuksen ulkopuolelle. Liiketoiminnan yleiset tunnusmerkit eivät yleensä täyty, kun vain osa toiminnan kustannuksista saadaan katettua pääsymaksutuotoilla ja toimintaa joudutaan lisäksi tukemaan verovaroin. Yleishyödyllisten yksityisten yhteisöjen ja säätiöiden ylläpitämien museoiden, teattereiden ja orkesterien esitystoiminta on usein arvonlisäverotonta, koska kyseessä ei ole elinkeinotoiminta. Arvonlisäverottomuus ei sen sijaan koske esimerkiksi tarjoilutoimintaa, oheistuotteiden myyntiä, tilojen tilapäistä luovutusta maksua vastaan, laitteiden vuokrausta tai mainostilan myyntiä käsiohjelmasta.

Arvonlisäverokohtelun kannalta valtionosuuteen oikeutetun museo-, teatteri- tai orkesteritoiminnan ylläpitäjinä voidaan määritellä käytännössä kolme ryhmää: 1) kunnalliset ylläpitäjät, jotka kuuluvat arvonlisäveron palautus- tai vähennysjärjestelmän piiriin 2) yksityiset yhteisöt tai säätiöt, jotka ovat arvonlisäverovelvollisia ja kuuluvat sen vähennysjärjestelmään sekä 3) yksityiset yhteisöt tai säätiöt, jotka eivät ole arvonlisäverovelvollisia.

Arvonlisäverolain (1501/1993) 6 §:n mukaan kunta on verovelvollinen liiketoiminnan muodossa tapahtuvasta toiminnastaan. Kunnalla on oikeus saada arvonlisäverolain 102 §:n mukaan vähennys verollista toimintaa varten tehtyjen hankintojen arvonlisäverosta. Arvonlisäverolain 130 §:n mukaan kunnalla on lisäksi oikeus saada palautuksena hankintaan sisältyvä vero, josta ei saa tehdä vähennystä.

Arvonlisäverolain 4 §:n mukaisesti tuloverolaisissa tarkoitettu yleishyödyllinen yhteisö on arvonlisäveroverovelvollinen vain, jos sen harjoittamasta toiminnasta saatua tuloa pidetään tuloverolain mukaan yhteisön veronalai-

sena elinkeinotulona. Arvonlisäverolain 12 §:n perusteella liiketoimintaa harjoittavalla yleishyödyllisellä yhteisöllä on oikeus päästä hakemuksesta arvonlisäverovelvolliseksi liiketoiminnan muodossa harjoittamastaan toiminnasta. Hakeutumalla verovelvolliseksi yhteisöt voivat vähennysoikeuden avulla poistaa tuotantopanoshankintoihin sisältyvän veron. Pääsymaksuihin sovelletaan kahdeksan prosentin alennettua verokantaa. Arvonlisäverovelvolliseksi hakeutuneen museon, teatterin tai orkesterin verottomasta toiminnasta aiheutuneisiin kustannuksiin sisältyvät arvonlisäverot käsitellään arvonlisäveron vähennysjärjestelmässä. Muu kuin yleishyödyllinen yhteisö tai säätiö on arvonlisäverovelvollinen liiketoiminnan muodossa harjoittamastaan toiminnasta ja kuuluu vähennysjärjestelmän piiriin.

Vuonna 2007 valtionosuutta toimintaansa saa 137 museota, 56 teatteria ja 27 orkesteria. Museoista 11, teattereista 23 ja orkestereista kolme on arvonlisäverollisia ja näin ollen kuuluvat arvonlisäveron vähennysjärjestelmän piiriin. Ne kaikki ovat yleishyödyllisiä yhteisöjä tai säätiöitä. Loput yksityiset toiminnan järjestäjät eivät ole arvonlisäverovelvollisia. Kunnalliset toiminnan järjestäjät kuuluvat pääsääntöisesti kunnallisen palautusjärjestelmän piiriin.

Nykyinen opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain arvonlisäveron huomiointia koskeva 23 a § ei erottele toiminnastaan arvonlisäverottomia ja arvonlisäverovelvollisiksi hakeutuneita yksityisiä yhteisöjä ja säätiöitä. Yksityisten koulutuksen järjestäjien kohdalla erottelu ei ole tarpeen. Korotettu arvonlisäverollinen yksikköhinta määräytyy lain 28 §:n viittaussäännöksen perusteella kuitenkin myös kaikille valtionosuutta saaville yksityisille museoille, teattereille ja orkestereille. Säännös asettaa museoiden, teattereiden ja orkesterien ylläpitäjät eriarvoiseen asemaan, kun arvonlisäverovelvolliset toiminnan järjestäjät saivat sekä korotetun yksikköhinnan että arvonlisäveropalautuksen vähennysjärjestelmän kautta.

Vuonna 2006 opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain laskentaperusteita muutettiin siten, että museoiden, teattereiden ja orkestereiden kustannukset lasketaan joka

neljäs vuosi laitosmuodoittain toteutuneiden valtakunnallisten kokonaiskustannusten perusteella. Uutta laskentatapaa sovelletaan ensimmäisen kerran vuonna 2008. Kun vuoden 2008 alussa yksikköhinnat määräytyvät todellisen kustannustason mukaan, on välttämätöntä, että museon, teatterin tai orkesterin arvonlisäverovelvollisuus voidaan ottaa valtionosuuslaskennassa huomioon.

Sovellettaessa museoiden, teattereiden ja orkestereiden käyttökustannuksiin perustuvaa yksikköhintojen laskentatapaa ensimmäistä kertaa vuonna 2008 on tarpeen selvittää arvonlisäverovelvollisen yksityisen museon, teatterin tai orkesterin arvonlisävero-kohtelua.

1.4 Viranomaisradioverkon rahoitus

Viranomaisradioverkon päätelaitteiden määrän arvioidaan jäävän 30 000 laitteeseen, mikä on merkittävästi vähemmän kuin alkuperäinen 50 000 päätelaitteen tavoite. Koska päätelaitteiden määrä jää arvioitua alhaisemmaksi, käyttömaksutuloilla ei voida kattaa kaikkia verkon ylläpidosta aiheutuvia kustannuksia. Verkon käytön vuosittaisen alijäämän arvioidaan olevan 11,7 miljoonaa euroa vuosina 2008—2010. Verkon päätelaitteista 47 prosenttia on kunnallisten pelastus-, terveys- ja sosiaaliviranomaisten sekä niille palveluja tuottavien käytössä. Verkon ylläpidosta aiheutuvat kustannukset tulee kattaa ja on perusteltua, että kunnat viranomaisradioverkon merkittävänä käyttäjätahona osallistuvat käyttömaksujen puuttuvan osuuden kattamiseen.

2 Ehdotetut muutokset

2.1 Kustannustenjaon tarkistus ja valtionosuusprosenttien määrittely

Edellä kohdassa 1.1 kuvattujen valtionosuusuudistuksen taustalla olleiden periaatteiden mukaan valtionosuusprosenttia määrittäessä on mahdollista ottaa huomioon useita julkisen talouden tilaan ja kehittämiseen liittyviä näkökohtia. Näitä ovat erityisesti julkisen talouden kehitys yleensä, kuntatalouden kehitys, kustannusten nousuun vaikuttaneet seikat, palveluiden kehittämistarpeet ja rahoituksen riittävyys palveluiden

turvaamiseen. Valtionosuusprosenttia määrättäessä olisi siten mahdollista asettaa esimerkiksi kunnallisten palvelujen tuottavuuden parantamiseen liittyviä tavoitteita, jotka osaltaan vaikuttaisivat myös valtion ja kuntien väliseen kustannustenjakoon. Myös esimerkiksi valtiontalouden ja kuntatalouden erilainen kehitys voitaisiin ottaa huomioon. Julkishallinnon ja julkisten palvelujen tuottavuuden parantamiseen liittyviä tavoitteita edistetään kuitenkin osaltaan valtionhallinnon tuottavuusohjelmassa sekä kunta- ja palvelurakenteen uudistamisessa. Myöskään valtiontalouden ja kuntatalouden ennakoituun kehitykseen ei liity tällä hetkellä sellaisia erityispiirteitä, jotka puoltaisivat kustannustenjaon muuttamista. Voimassa olevassa valtiontalouden kehityksessä 2008—2011 ja peruspalveluohjelmassa on lähtökohtana, ettei voimassa olevaa kustannustenjakoa valtion ja kuntien välillä muuteta.

Edellä todetun perusteella esityksessä ehdotetaan, että kuntien valtionosuuslain 6 §:n nojalla tehtävä kustannustenjaon tarkistus ei muuta valtion ja kuntien välistä kustannustenjakoa. Valtionosuusprosentteihin vaikuttavat kuitenkin jäljempänä selostetut valtion ja kuntien väliset taloudelliset järjestelyt.

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallinen valtionosuusprosentti olisi esityksen mukaan 31,77. Kuntien omarahoitusosuus olisi siten 68,23 prosenttia valtakunnallisista laskennallisista kustannuksista. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusprosentti alenisi nykyisestä 2,11 prosenttiyksiköllä. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusprosentista säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 18 §:n 1 momentissa.

Opetustoimessa ja kirjastossa valtionosuusprosentti olisi 41,89. Kunnan rahoitusosuus opetustoimessa ja kirjastossa olisi 58,11 prosenttia valtakunnallisista valtionosuuden laskennallisista perusteista. Opetustoimen ja kirjaston valtionosuusprosentti alenisi nykyisestä 3,41 prosenttiyksiköllä. Kunnan rahoitusosuudesta opetustoimen ja kirjaston käyttökustannuksiin säädetään opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 9 §:n 1 momentissa.

Kuntien valtionosuuslain 6 §:n 4 momentin mukaisesti edellä mainittuja valtionosuuspro-

sentteja sovellettaisiin määrättäessä kuntien valtionosuuksia vuosille 2008—2011. Perusteet valtionosuusprosenttien muutoksiin selostetaan jäljempänä.

Valtionosuusprosentteja määriteltäessä on edellä selostetulla tavalla otettu huomioon ne valtionosuuksien vähennykset, jotka ovat aiheutuneet siitä, että kustannustason muutos (indeksitarkistus) on ennen vuotta 2008 kompensoitu valtionosuusperusteissa toteutunutta kustannustason muutosta pienempänä. Tällä perusteella sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusprosenttia alennetaan nykyisestä 33,88 prosentista 1,59 prosenttiyksiköllä sekä opetus- ja kirjastotoimen valtionosuusprosenttia nykyisestä 45,30 prosentista 2,77 prosenttiyksiköllä.

Lisäksi valtionosuusprosenttia alennetaan sosiaali- ja terveydenhuollossa 1,00 prosenttiyksiköllä ja opetus- ja kirjastotoimessa 0,69 prosenttiyksiköllä sen vuoksi, että kunnallisverotuksessa aikaisemmin tehtyjä vähennyksiä on siirretty pysyvästi valtion rasi- tukseksi 185 miljoonaa euroa vuodesta 2007.

Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuusprosenttia tulee korottaa 0,05 prosenttiyksiköllä, jotta valtion ja kuntien välinen kustannustenjako ei muuttuisi vuoden 2006 alusta toteutetun ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulujen tilakustannusten rahoitusuudistuksen johdosta.

Edellä mainitut valtionosuusprosenttien muutokset ovat neutraaleja valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon näkökulmasta.

Ansio- ja eläketulojen verotuksen keventämiseen ja työasuntovähennyksen käyttöönottoon liittyvä kuntien verotulomenetysten kompensatio 119 miljoonalla eurolla nostaa sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusprosenttia 0,78 prosenttiyksiköllä.

Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusprosenttiin vaikuttaa korottavasti vuoden 2007 lopussa päättyvän sosiaalialan kehittämishankkeen toimeenpanoon irrotetun 1,5 miljoonan euron suuruisen määrärahan palauttaminen valtionosuuksiin. Muutoksen vaikutus on 0,01 prosenttiyksikköä.

Hallitusohjelman mukaisesti valtionosuuksia lisätään. Vuonna 2008 tämä toteutetaan korottamalla sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusprosenttia 0,14 prosenttiyksiköllä. Valtionosuuden korottaminen kohdenne-

taan muun muassa kotipalvelun ja vanhusten laitoshoidon sekä perusterveydenhuollon kehittämiseen. Vuonna 2008 sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuja korotetaan siten, että maksutulot lisääntyvät 25 miljoonaa euroa. Hallitusohjelman edellyttämien sisäisten siirtojen toteuttamiseksi valtionosuuksia vähennetään vastaavasti alentamalla valtionosuusprosenttia 0,16 prosenttiyksiköllä. Vastaavasti avo- ja laitoshoidon rajanvedon poistamiseen liittyen valtionosuuksia vähennetään 44 miljoonalla eurolla alentamalla valtionosuusprosenttia 0,29 prosenttiyksiköllä. Avo- ja laitoshoidon rajanveto poistetaan 1 päivästä tammikuuta 2008 alkaen siten, että kansaneläke maksetaan alentamattomana laitoshoidon ja eläkkeensaajan pitkäaikaisen laitoshoidon maksu korotetaan 82 prosenttiin tuloista. Uudistukseen liittyen kuntien asiakasmaksu- ja verotulojen arvioidaan kasvavan 43 miljoonalla eurolla.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen hallitusohjelman mukaan hallituskaudella toteutetaan sosiaali- ja terveydenhuollon maksujärjestelmän uudistus. Asiakasmaksujen jälkeenjäneisyyden huomioiva maksu-uudistus toteutetaan siten, että maksut nousevat 1 päivästä elokuuta 2008 alkaen. Maksujen korotukset toteutetaan siten, että kuntien maksutulot lisääntyvät vuoteen 2007 verrattuna 25 miljoonalla eurolla vuonna 2008 ja vuositasolla 60 miljoonalla eurolla vuonna 2009. Kuten edellä on todettu, hallitusohjelman sisäisten siirtojen toteuttamiseksi sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksia vähennetään vastaavasti. Maksujärjestelmän uudistuksessa varmistetaan, että sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut ovat jatkossakin kaikkien saatavilla.

2.2 Museoiden, teattereiden ja orkestereiden maksamat arvonlisäverot valtionosuusjärjestelmässä

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia tarkennettaisiin siten, että se erottelee yksityisen arvonlisäverovelvollisen ja arvonlisäverottoman toiminnan järjestäjän arvonlisäverokohtelun yksikköhintoja määrittäessä. Lain 28 §:ään lisättäisiin säännös, jonka mukaan arvonlisäverovelvollisen yksi-

tyisen yhteisön tai säätiön yksikköhintaa ei korotettaisi yksityisen toiminnan järjestäjän maksamien arvonlisäverojen osuudella. Niille yksityisille yhteisöille tai säätiöille, jotka eivät kuulu arvonlisäveron vähennysjärjestelmän piiriin, myönnettäisiin korotettu yksikköhinta 23 a §:n mukaisesti. Kunnallisille toiminnan järjestäjille myönnettäisiin arvonlisäveroton yksikköhinta.

Esityksessä ehdotetut muutokset koskevat vain opetusministeriön valtionosuuteen oikeuttamia museo-, teatteri- tai orkesteritoiminnan ylläpitäjiä. Muutoksella saatettaisiin näiden museoiden, teattereiden ja orkestereiden ylläpitäjät tasa-arvoiseen asemaan siten, että arvonlisäverojen vähennysjärjestelmän piiriin kuuluva yksityinen toiminnan järjestäjä ei saisi perusteetonta etuutta korotetun yksikköhinnan muodossa.

2.3 Viranomaisradioverkon rahoitus

Osana viranomaisradioverkon rahoitusvaheen kattamiseksi toteutettavia toimenpiteitä kunnille vuosina 2008—2010 myönnettävästä yleisestä valtionosuudesta ehdotetaan vähennettäväksi 0,37 euroa asukasta kohden. Kuntien valtionosuudet vähenisivät tämän vuoksi noin 1,9 miljoonalla eurolla vuodessa. Tästä ehdotetaan säädettäväksi kuntien valtionosuuslain 27 §:n 3 momentissa.

3 Taloudelliset vaikutukset

3.1 Kustannustenjaon tarkistus ja valtionosuusprosentin määrittely

Kun edellä mainittuja valtionosuusprosentteja sovelletaan vuoden 2005 kustannusten perusteella tarkistettuihin valtionosuuden perusteina käytettäviin laskennallisiin kustannuksiin ja yksikköhintoihin kasvavat valtionosuudet vuodesta 2008 sosiaali- ja terveydenhuollossa 226,1 miljoonalla eurolla sekä opetustoimessa ja kirjastossa 28,4 miljoonalla eurolla eli yhteensä 254,5 miljoonalla eurolla. Valtionosuuksien lisäys kompensoi kunnille aiheutunutta laskennallista kustannusten lisäystä, joka on sosiaali- ja terveydenhuollossa yhteensä noin 667 miljoonaa

euroa sekä opetustoimessa ja kirjastossa yhteensä noin 569 miljoonaa euroa.

Aikaisempina vuosina laskennallisiin kustannuksiin ja yksikköhintoihin tehtyjen vajaiden indeksikorotusten vaikutus on sosiaali- ja terveydenhuollon laskennallisissa kustannuksissa noin 737 miljoonaa euroa sekä opetustoimessa ja kirjastossa yhteensä noin 406 miljoonaa euroa. Valtionosuuksissa vastaavan erän vaikutus on sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusjärjestelmässä 243 miljoonaa euroa sekä opetustoimen ja kirjaston valtionosuuksissa noin 184 miljoonaa euroa. Tarkoituksena ei kuitenkaan ole ollut, että kunnille hyvitetäisiin nämä aikanaan tehdyt indeksileikkaukset. Tämän vuoksi valtionosuusprosenttia on alennettu kustannustenjaon pitämiseksi vuotta 2008 edeltävällä tasolla.

Valtionosuusprosenttia tulee lisäksi edellä mainitulla tavalla alentaa edellisen kustannustenjaon tarkistuksen jaksotuksen viimeisen erän vaikutuksen kompensoimiseksi.

Valtionosuuksissa vastaavan erän vaikutus on sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusjärjestelmässä 146 miljoonaa euroa sekä opetustoimen ja kirjaston valtionosuuksissa noin 46 miljoonaa euroa.

Hallitusohjelman edellyttämien sisäisten siirtojen toteuttamiseksi sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksia ehdotetaan alennettavaksi 25 miljoonalla eurolla, mikä vastaa vuonna 2008 toteutettavasta sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksu-uudistuksesta kunnille kertyväksi arvioituja asiakasmaksutuloja.

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuudet kasvavat yhteensä 119 miljoonalla eurolla ansio- ja eläketulojen verotuksen keventämisen ja uuden työasuntovähennyksen käyttöönoton vuoksi. Valtionosuuden lisäys kokonaisuudessaan vastaa kunnille mainituista toimenpiteistä aiheutuvia verotulojen menetyksiä. Yksittäisten kuntien tulot voivat kuitenkin tämän vuoksi vähäisessä määrin joko kasvaa tai alentua.

Kustannustenjaon tarkistuksen ja valtionosuusprosentin muutosten vaikutus valtionosuuksiin STM	valtionosuusprosentti	milj. euroa
Valtionosuusprosentti vuonna 2007	33,88	
Muutokset vuonna 2008:		
1. Kustannustenjaon tarkistus, jossa on otettu huomioon:		+ 226,1
a) vuosien 2001-2005 vajaat indeksikorotukset, jotka on otettu täysimääräisesti huomioon toteutuneissa kustannuksissa	- 1,43	
b) edellisen kustannustenjaon tarkistuksen viimeisen erän kompensoiminen verojärjestelmän kautta vuodesta 2007 lukien	- 1,00	
2. Vuosien 2006—2007 vajaat indeksikorotukset, jotka on otettu täysimääräisesti huomioon arvioituissa laskennallisissa kustannuksissa	- 0,16	
Muut vuoden 2008 talousarvioesitykseen liittyvät muutokset:		
a) vanhustenhuollon ja perusterveydenhuollon vahvistaminen	+ 0,14	+ 21,3
b) avo- ja laitoshoidon rajanvedon poistaminen	- 0,29	- 44,0
c) maksu-uudistukseen liittyvä valtionosuuden vähennys	- 0,16	- 25,0
d) sosiaalihankeeseen irrotetun määrärahan palautus	+ 0,01	+ 1,5
e) verotulomenetysten kompensatio	+ 0,78	+ 119
3. Valtionosuusprosentin muutos/valtionosuuden muutos	- 2,11	+ 298,9
Valtionosuusprosentti vuonna 2008	31,77	

Edellä esitetyt sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusjärjestelmään liittyvien valtionosuutta korottavien ja alentavien muutosten yhteisvaikutus huomioon ottaen sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusprosentti olisi 2008 alkaen 31,77. Vuonna 2007 valtionosuusprosentti on 33,88. Tämä tarkoittaa sitä, että valtionosuusprosentti alenee 2,11 prosenttiyksiköllä. Kuntien saamat sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuudet kuitenkin kasvavat valtionosuusprosentin muutoksiin liittyen vuonna 2008 vuoteen 2007 verrattuna 299 miljoonalla eurolla.

Opetustoimessa ja kirjastossa täysimääräinen kustannustenjaon tarkistaminen lisää vuonna 2008 laskennallisia kustannuksia noin 569 miljoonalla eurolla vuoden 2007 tasosta. Tästä määrästä nykyisellä 45,3 prosentin valtionosuusprosentilla laskettava valtionosuuksien lisäys on noin 258 miljoonaa euroa. Vastaavasti vähennettävien erien laskennallinen osuus mainitulla valtionosuusprosentilla laskettuna on runsaat 229 miljoonaa euroa. Valtionosuudet vuonna 2008 lisääntyvät näin ollen kustannusten jaon tarkistuksesta johtuen nettomääräisesti edellä mainitulla 28 miljoonalla eurolla.

Kustannustenjaon tarkistuksen ja valtionosuusprosentin muutosten vaikutus valtionosuuksiin OPM	valtionosuusprosentti	milj. euroa
Valtionosuusprosentti vuonna 2007, opetus ja kirjasto	45,30	
Muutokset vuonna 2008:		
1. Kustannustenjaon tarkistus, jossa on otettu huomioon:		
a) vuosien 2001—2007 vajaat indeksikorotukset, jotka on otettu täysimääräisesti huomioon toteutuneissa kustannuksissa	- 2,77	- 183,8
b) edellisen kustannustenjaon tarkistuksen viimeisen erän kompensoiminen verojärjestelmän kautta vuodesta 2007 lukien	- 0,69	- 45,6
c) kustannustenjaon säilyttäminen vuoden 2006 alusta toteutetun ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulujen tilakustannusten rahoitusuudistuksen osalta	+ 0,05	
3. Valtionosuusprosentin muutos/ valtionosuuden muutos	- 3,41	- 229,4
Valtionosuusprosentti vuonna 2008, opetus ja kirjasto	41,89	

Opetustoimessa ja kirjastossa edellä esitettyjen muutosten johdosta valtionosuusprosentti olisi 41,89 vuosina 2008—2011. Kunnan rahoitusosuus olisi siten 58,11 prosenttia valtakunnallisista valtionosuuden laskennallisista perusteista. Muutos merkitsisi, että opetustoimen ja kirjaston valtionosuusprosentti alenisi nykyisestä 45,30 prosentista 3,41 prosenttiyksiköllä.

Valtionosuusprosenttien alenemisen sekä valtionosuuden perusteena käytettävien laskennallisten kustannusten ja yksikköhintojen nousun takia kuntien omarahoitusosuudet kasvavat voimakkaasti. Sosiaali- ja terveydenhuollossa kuntien omarahoitusosuudet

kasvavat vuodesta 2007 vuoteen 2008 24,7 prosentilla valtionosuuden perusteena käytettävien laskennallisten kustannusten kasvaessa 20,9 prosentilla. Opetus- ja kulttuuritoimessa kuntien rahoitusosuudet kasvavat mainittuna ajankohtana 21,5 prosentilla valtionosuuden perusteena käytettävien laskennallisten kustannusten kasvaessa 14,4 prosentilla. Opetus- ja kulttuuritoimessa tähän on syynä, että ylläpitäjämallisissa yksikköhintojen mukainen valtionrahoitus maksetaan suoraan kuntayhtymille ja yksityisille palveluiden järjestäjille ja kunnat vastaavat kuntien rahoitusosuuksista myös mainittujen palveluiden järjestäjien osalta.

3.2 Museoiden, teattereiden ja orkestereiden maksamat arvonlisäverot valtionosuusjärjestelmässä

Ehdotetun muutoksen johdosta 11 museota, 23 teatteria ja kolme orkesteria saisi korotetun yksikköhinnan sijasta arvonlisäverottoman yksikköhinnan. Nämä toiminnan järjestäjät saavat hyvityksen arvonlisäveron vähennysjärjestelmän kautta. Muutos vähentäisi tarvetta museoiden valtionosuuksiin noin 147 000 eurolla, teattereiden valtionosuuksiin noin 957 000 eurolla, orkestereiden noin 23 000 eurolla. Kaikkiaan muutos vähentää valtionosuuksien tarvetta vuonna 2008 noin 1 127 000 eurolla.

3.3 Viranomaisradioverkon rahoitus

Kuntien yleinen valtionosuus vähenisi viranomaisradioverkon rahoitusvajeen kattamista koskevien järjestelyiden vuoksi noin 1,9 miljoonalla eurolla vuodessa. Rahoitusvajeesta 4 miljoonan euron osuus katetaan verkkoa käyttävien hallinnonalojen eli kuntien, sisäasiainministeriön (poliisi ja rajavartiolaitos) ja puolustusministeriön rahoitusosuuksilla. Mainittu valtionosuuden vähenys vastaa kuntien osuutta viranomaisradioverkon käytöstä.

4 Asian valmistelu

Esitys on valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistuksen osalta valmisteltu virkatyönä sisäasiainministeriössä yhdessä valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön sekä opetusministeriön kanssa. Esityksestä on kuultu Suomen Kuntaliittoa.

Museoiden, teattereiden ja orkestereiden maksamien arvonlisäverojen valtionosuuskäsitteilyn osalta esitys on valmisteltu virkatyönä opetusministeriössä yhdessä valtiovarainministeriön kanssa. Esitys kuntien yleisen valtionosuuden vähentämisestä viranomaisradioverkon rahoitusvajeen kattamiseksi on valmisteltu virkatyönä sisäasiainministeriössä ja esityksessä on kuultu Suomen Kuntaliittoa.

Valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistuksen osalta esitys perustuu valtioneuvoston toukokuussa 2007 tekemään päätökseen valtionalouden kehyksistä vuosille 2008—2011 sekä mainitun kehyspäätöksen yhteydessä eduskunnalle toimitettuun mainituttuja vuosia koskevaan peruspalveluohjelmaan. Peruspalveluohjelma on valmisteltu ministeriryhmässä, jossa on pysyvinä asian tuntijoina edustajat Suomen Kuntaliitosta.

Esitys on käsitelty kunnallistalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2008 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Esitys liittyy eduskunnalle erikseen annettuun hallituksen esitykseen vuoden 2008 tuloveroasteikkolaiksi ja eräiksi muiksi tuloveroperusteita koskeviksi muutoksiksi. Mainittu esitys sisältää muun ohella ehdotuksen kunnallisverotuksen ansiotulovähennyksen korottamisesta, valtionverotuksen eläketulovähennyksen korottamisesta ja uudesta työasuntovähennyksestä. Näistä toimenpiteistä kunnille aiheutuvat veromenetykset kompensoidaan kunnille korottamalla sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusprosenttia siten kuin tässä esityksessä ehdotetaan säädettäväksi.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen hallitusohjelman mukaan hallituskaudella avo- ja laitoshoidon rajanveto poistetaan asteittain sosiaalivakuutuksista. Tarkoituksena on selkiyttää kuntien vanhustenhuollon järjestämistä siirtämällä laitoshoidon rajaa siten, että avo- ja laitoshoidon erilaiset säännökset eivät vaikuta väärin tavalla kunnan järjestämien vanhuspalvelujen tuottamiseen ja saataavuuteen. Valtion talousarvioon liittyen hallitus antaa eduskunnalle erikseen esityksen kansaneläkelain sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta. Ehdotuksen mukaan kansaneläkettä alettaisiin maksaa alentamattomana laitoshoidon ja samanaikaisesti eläkkeensaajien pitkäaikaisen laitoshoidon maksua korotettaisiin 80 prosentista 82 prosenttiin. Muutosten on tarkoitus tulla voimaan 1 päivästä tammikuuta 2008.

6 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan vuoden 2008 alusta. Lakeja sovellettaisiin ensimmäisen kerran laskettaessa ja myönnettäessä valtionosuuksia vuodelle 2008.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**kuntien valtionosuuslain 27 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 20 päivänä joulukuuta 1996 annetun kuntien valtionosuuslain (1147/1996) 27 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1320/2006 seuraavasti:

27 §

Yleisen valtionosuuden perusteena oleva euron määrä

2008—2010 myönnettävästä yleisestä valtionosuudesta vähennetään 0,37 euroa asukasta kohden viranomaisradioverkon rahoittamiseksi.

Kunnalle vuosina 2007 ja 2008 myönnettävästä yleisestä valtionosuudesta vähennetään 0,96 euroa asukasta kohden valtion ja kuntien yhteisen tietojärjestelmän kehittämiskustannusten rahoittamiseksi. Kunnalle vuosina

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2008.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki**sosiaali- ja terveyshuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 18 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta 3 päivänä elokuuta 1992 annetun lain (733/1992) 18 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1327/2006, seuraavasti:

18 §

*Kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon käyttö-
kustannusten valtionosuus*

Kunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset jakautuvat vuosina 2008—2011 kuntien ja valtion kesken siten, että kuntien osuus tämän lain mukaan määräytyvistä kus-

tannuksista on 68,23 prosenttia ja valtion osuus 31,77 prosenttia.

—————
Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 2008.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

3.

Laki**opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 9 ja 28 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 21 päivänä elokuuta 1998 annetun lain (635/1998) 9 §:n 1 momentti sekä 28 §:n 5 momentti,
 sellaisina kuin niistä ovat 9 §:n 1 momentti laissa 1071/2005 ja 28 §:n 5 momentti laissa 238/2007, seuraavasti:

9 §

Kunnan rahoitusosuus opetustoimen ja kirjaston käyttökustannuksiin

Kunnan rahoitusosuus opetustoimen ja kirjaston käyttökustannuksiin vuosina 2008—2011 on 58,11 prosenttia euromäärästä, joka lasketaan siten, että 2 ja 3 momentissa säädettyllä tavalla laskettu euromäärä jaetaan maan asukasmäärällä ja näin saatu euromäärä kerrotaan kunnan asukasmäärällä.

voimassa, mitä 23 a §:n 1 ja 3 momentissa säädetään. Arvonlisäverovelvollisen yksityisen yhteisön tai säätiön yksikköhintaa ei kuitenkaan koroteta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2008. Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran laskettaessa ja määrittäessä keskimääräisiä yksikköhintoja ja yksikköhintoja vuodelle 2008.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

28 §

Museoiden, teattereiden ja orkestereiden yksikköhinnat

Arvonlisäveron osalta on soveltuvin osin

Helsingissä 21 päivänä syyskuuta 2007

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ministeri *Mari Kiviniemi*

1.

Laki**kuntien valtionosuuslain 27 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 20 päivänä joulukuuta 1996 annetun kuntien valtionosuuslain (1147/1996) 27 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1320/2006 seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

27 §

27 §

*Yleisen valtionosuuden perusteena oleva euromäärä**Yleisen valtionosuuden perusteena oleva euromäärä*

Kunnalle vuosina 2007 ja 2008 myönnettävästä yleisestä valtionosuudesta vähennetään 0,96 euroa asukasta kohden valtion ja kuntien yhteisten tietojärjestelmien kehittämiskustannusten rahoittamiseksi.

Kunnalle vuosina 2007 ja 2008 myönnettävästä yleisestä valtionosuudesta vähennetään 0,96 euroa asukasta kohden valtion ja kuntien yhteisen tietojärjestelmän kehittämiskustannusten rahoittamiseksi. *Kunnalle vuosina 2008—2010 myönnettävästä yleisestä valtionosuudesta vähennetään 0,37 euroa asukasta kohden viranomaisradioverkon rahoittamiseksi.*

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2008.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki**sosiaali- ja terveyshuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 18 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta 3 päivänä elokuuta 1992 annetun lain (733/1992) 18 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1327/2006, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

18 §

18 §

Kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuus

Kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuus

Kunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset jakautuvat vuonna 2007 kuntien ja valtion kesken siten, että kuntien osuus tämän lain mukaan määräytyvistä kustannuksista on 66,12 prosenttia ja valtion osuus 33,88 prosenttia.

Kunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset jakautuvat vuosina 2008—2011 kuntien ja valtion kesken siten, että kuntien osuus tämän lain mukaan määräytyvistä kustannuksista on 68,23 prosenttia ja valtion osuus 31,77 prosenttia.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2008.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

3.

Laki**opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 9 ja 28 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 21 päivänä elokuuta 1998 annetun lain (635/1998) 9 §:n 1 momentti sekä 28 §:n 5 momentti,
 sellaisina kuin niistä ovat 9 §:n 1 momentti laissa 1071/2005 ja 28 §:n 5 momentti laissa 238/2007, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

9 §

9 §

*Kunnan rahoitusosuus opetustoimen ja kirjaston käyttökustannuksiin**Kunnan rahoitusosuus opetustoimen ja kirjaston käyttökustannuksiin*

Kunnan rahoitusosuus opetustoimen ja kirjaston käyttökustannuksiin vuosina 2006 ja 2007 on 54,70 prosenttia euromäärästä, joka lasketaan siten, että 2 ja 3 momentissa säädettyllä tavalla laskettu euromäärä jaetaan maan asukasmäärällä ja näin saatu euromäärä kerrotaan kunnan asukasmäärällä.

Kunnan rahoitusosuus opetustoimen ja kirjaston käyttökustannuksiin vuosina 2008—2011 on 58,11 prosenttia euromäärästä, joka lasketaan siten, että 2 ja 3 momentissa säädettyllä tavalla laskettu euromäärä jaetaan maan asukasmäärällä ja näin saatu euromäärä kerrotaan kunnan asukasmäärällä.

28 §

28 §

*Museoiden, teattereiden ja orkestereiden yksikköhinnat**Museoiden, teattereiden ja orkestereiden yksikköhinnat*

Arvonlisäveron osalta on soveltuvin osin voimassa, mitä 23 a §:n 1 ja 3 momentissa säädetään.

Arvonlisäveron osalta on soveltuvin osin voimassa, mitä 23 a §:n 1 ja 3 momentissa säädetään. *Arvonlisäverovelvollisen yksityisen yhteisön tai säätiön yksikköhintaa ei kuitenkaan koroteta.*

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2008. Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran laskettaessa ja määrättäessä keski-

*määräisiä yksikköhintoja ja yksikköhintoja
vuodelle 2008.*

*Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan
ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin
toimenpiteisiin.*
